

Adain Materion
Defnyddwyr a Busnes
Adroddiad Blynyddol 2017/18

Adran Safonau Masnach

Yn ystod 2017/18, mae'r tîm Safonau Masnach wedi parhau i weithredu fel adnodd lleol ymatebol y gellir ei ddefnyddio fel rhwydwaith cefnogi parhaus i fusnesau, trigolion a defnyddwyr Sir Gâr, ynghyd â mynd i'r afael â materion lleol hanfodol wrth iddynt godi.

Masnachu'n deg a hyrwyddo busnes

Un o nodau gwaelodol y gwasanaeth yw sicrhau amgylchedd masnachu teg a diogel sy'n diogelu llesiant pobl Sir Gâr gan gefnogi busnesau cyfreithlon y sir i dyfu. Mae twf economaidd yn sail i gymunedau llwyddiannus ac os yw busnesau Sir Gâr yn teimlo eu bod yn medru ffynnu ac esblygu, bydd cyflogaeth a buddion eraill yn dilyn yn naturiol. Mae ein gwaith rheoleiddio Safonau Masnach yn cadw marchnadoedd yn deg ac yn sicrhau nad yw trosedd, boed hynny yn sgil nwyddau anniogel neu yn sgil arferion sy'n rhoi defnyddwyr dan anfantais, yn cael effaith ar fwyafrif helaeth busnesau Sir Gâr sydd am gydymffurfio â'r gyfraith.

Mae darparu cyngor proffesiynol i fusnesau ar reoliadau yn hanfodol er mwyn gwneud Sir Gâr yn lle gwell i sefydlu a rhedeg busnes. Mae ein harbenigwyr Safonau Masnach ymroddedig wedi bod yn sicrhau bod busnesau yn cydymffurfio â'r gyfraith ac yn darparu cymorth wrth ddehongli deddfwriaeth drwy egluro

gwybodaeth gymhleth ac anghyson ynghylch sut orau i lynu wrth y rheoliadau sydd wedi'u sefydlu. Mae hyn yn helpu busnesau newydd a'r rhai sydd wedi'u hen sefydlu a hefyd yn sicrhau diogelwch cynnyrch sydd wedi'u bwriadu ar gyfer defnydd y cyhoedd. Cafwyd **579** o ymweliadau gorfodaeth i eiddo gan swyddogion Safonau Masnach yn 2017/18 sy'n cynnwys **185** o ymweliadau samplu, oll yn sicrhau y glynir wrth ofynion a rheoliadau ynghylch cyfreithlondeb arferion masnachu a diogelwch cynnyrch a nwyddau. Yn ogystal, rydym wedi cynnal **780** o archwiliadau rhagweithiol ar y Rhyngwyd.

Drwy ddefnyddio dull gweithredu wedi'i dargedu sy'n seiliedig ar risg, rydym yn effeithiol wrth sicrhau cydymffurfiaeth ac rydym o gymorth mawr i fusnesau wrth sicrhau bod eu cynnyrch yn ddiogel – gan osgoi costau posib peidio â chydymffurfio yn y dyfodol ynghyd â diogelu'r cyhoedd.

*Un enghraifft o hyn oedd yr ymgyrch lwyddiannus i hysbysu busnesau bwytai a bwyd parod ynghylch y rheoliadau safonau masnach yn ymwneud â defnydd o liwiadau bwyd ac alergenau yn eu cynnyrch. Cysylltwyd â **64** o fusnesau yn Sir Gâr ynghylch y mater hwn ac mae'r gwaith rhagataliol a chynghorol hwn nid yn unig yn dwyn ffrwyth ac yn arbed ar gostau hirdymor ond hefyd yn helpu i sicrhau hyder ac ymddiriedaeth y cyhoedd yn y sector.*

Drwy ein partneriaeth â Chyngor ar Bopeth ac yn sgil cysylltiadau uniongyrchol gan y cyhoedd yn gyffredinol a chan asiantaethau eraill, mae'r adain wedi derbyn **2,193** o gwynion a cheisiadau am wasanaeth yn 2017/18 gyda **2,096 (95.6%)** wedi cael ymateb o fewn 10 diwrnod gwaith. Mae **90** o ymyraethau hanfodol wedi'u cwblhau lle'r oedd angen ymateb ar unwaith i sicrhau diogelwch y cyhoedd. Roedd nifer o'r rhain yn cynnwys digwyddiadau lle bu masnachwyr teithiol yn targedu trigolion hŷn neu fregus.

Mae ein gwaith monitro cwynion yn sicrhau bod gennym ddarlun diweddar o'r busnesau hynny yn yr ardal sy'n denu'r gyfran fwyaf o sylwadau negyddol ac yn ein galluogi i ymchwilio i droseddau posib cyn iddynt gael y cyfle i wreiddio'n ddyfnach yn y gymuned. Yn sgil y gwaith hwn, mae posib i ni flaenoriaethu ein hadnoddau er mwyn mynd i'r afael â'r masnachwyr hynny sy'n achosi'r niwed a'r difrod mwyaf i'r cyhoedd a gallwn fynd i'r afael â'r arferion masnachu anniogel ac annheg sy'n ceisio tanseilio ffyniant a thwf busnesau a

mentrau yn Sir Gâr. Amlygir dulliau llwyddiannus ein swyddogion yn y gostyngiad yn nifer y cwynion ynghylch busnesau Sir Gâr o **16%** yn 2017/18 o gymharu â ffigyrau cyfatebol 2016/17.

Hefyd, mae ein hymrwymiad parhaus i fonitro cwynion a gwaith ymatebol yn ein galluogi i ganolbwyntio ac arbenigo yn rhannau penodol o'r diwydiant busnes y gwyddys eu bod wedi bod yn broblem yn y gorffennol. Er enghraifft, mae gennym swyddogion sydd wedi meithrin gwybodaeth arbenigol yn ymwneud ag arferion yn y fasnach geir gan eu galluogi i addysgu delwyr ceir newydd a phresennol yn y sector. Effaith hyn oedd gostwng nifer y cwynion gan y cyhoedd yn gyffredinol ynghylch delwyr ceir ail-law yn Sir Gâr gan **27%** yn 2017/18 o gymharu â ffigyrau 2016/17 ac mae hefyd yn cynorthwyo busnesau cyfrifol i ddangos eu hymrwymiad i fasnachu'n deg.

Drwy feddu ar gynllun gorfodi wedi'i dargedu â ffocws, mae'r tîm yn sicrhau ein bod yn ddylanwadol o ran sicrhau amgylchedd masnachu teg o ganlyniad i'n perthynas sefydledig gyda defnyddwyr a busnesau y gweithiwyd yn galed i'w datblygu. Mae'r gallu hwn i fod yn gyttbell oddi wrth ddefnyddwyr a busnesau wedi'n galluogi ni i ddeall anghenion pwysig y ddau grŵp drwy gydol y flwyddyn a bydd yn sicrhau bod yr adain a'r sir mewn sefyllfa gadarn ymhell i'r dyfodol.

Masnachwyr ffug a gwarchod pobl fregus

O fasnachwyr ffug i wasanaethau gwelliannau'r cartref gwael, sgamiau post i alwadau ffôn anghyfreithlon, mae defnyddwyr bregus Sir Gâr wedi elwa o'r warchodaeth a gynigir gan ein gwasanaeth Safonau Masnach yn 2017/18. Yn wir, nid pobl fwyaf bregus cymdeithas yn unig sy'n dioddef oherwydd sgamiau, gyda defnyddwyr o bob cefndir ar eu colled oherwydd y troseddwr. Gyda thechnoleg yn ei gwneud hi'n haws i sgamwyr weithredu, mae sicrhau trefniadau effeithiol i warchod defnyddwyr yn bwysicach nag erioed.

Mae'r Cynllun Diogelu rhag Camfanteisio Ariannol (FESS) a sefydlwyd yn 2014 yn parhau i fynd o nerth i nerth ac yn hwyluso datgelu, ymyrryd ac atal camdriniaeth ariannol yn erbyn pobl fregus yn gynnwys, ynghyd â rhoi rhwydwaith o gefnogaeth yn ei le er mwyn gwarchod trigolion Sir Gâr rhag cael eu hecsploetio ymhellach.

Mae ein gwaith partneriaeth gydag elfen Gofal Cymdeithasol yr Awdurdod a'n perthynas agos gydag 11 o Fanciau a Chymdeithasau

Adeiladu lleol wedi golygu bod Safonau Masnach wedi dod o hyd i nifer o drigolion bregus nad oedd y timau diogelu oedolion yn gwybod amdanynt yn flaenorol, ynghyd â sicrhau nad yw cannoedd ar filoedd o bunnoedd o gynilon yn cael eu targedu mewn dulliau diegwyddor. Mae **£70,369** wedi'i ddychwelyd i drigolion Sir Gâr drwy'r cynllun fel ffurf ar iawndal a gellir gweld llwyddiant y prosiect gyda **36** o Awdurdodau Lleol eraill yn y DU bellach wedi dechrau defnyddio'r cynllun, a'r cwbl yn dilyn esiampl Sir Gâr fel yr Awdurdod arweiniol.

Mae'r bygythiad cynyddol o alwadau ffôn diangen yn rhywbeth y gwnaeth yr adain barhau i'w wrthwynebu yn 2017/18 gyda phrosiect TrueCall yn dangos ei werth. I aelod cyffredin o'r cyhoedd, mae galwadau ffôn diangen yn annymunol, ond i rai, gallent ddinistrio bywydau. Gall galwad sgam arwain at golli arian, hyder ac annibyniaeth. Gall pobl sy'n byw â dementia fod yn arbennig o fregus i'r galwadau hyn oherwydd mae'n bosib y byddant yn anghofio a ydynt wedi prynu'r cynnyrch sydd ar gynnig o'r blaen. Mae'r

prosiect True Call yn cynnig offer rhwystro i'r rhai sydd fwyaf agored i alwadau niwsans a sgam er mwyn cael gwared â'r niwed a'r trallod y gallent eu hachosi. Ynghyd ag ymdrin yn ymatebol i gwynion a cheisiadau gan aelodau o'r teulu a ffrindiau sy'n pryderu, fe wnaeth ein swyddogion weithio gyda gofal cymdeithasol oedolion hefyd er mwyn adnabod y rheini a fyddai'n elwa fwyaf o'r dechnoleg hon. Mae cyfanswm o **82** o unedau wedi'u gosod yn Sir Gâr, gyda **53,213** o alwadau niwsans wedi'u rhwystro gan roi tawelwch meddwl amhrisiadwy i'n cleientiaid a'u teuluoedd ynghyd ag arbediad o tua **£213,854** i'r pwrs cyhoeddus yn nhermau'r costau Gofal Cymdeithasol, Heddlu a GIG posib a gynhyrchir gan sgam ffôn llwyddiannus.

Drwy ein perthynas a'n hymchwil gyda Fforwm 50+ Sir Gâr, mae'n glir bod cyfran gynyddol o'r boblogaeth yn teimlo'n bryderus iawn ynghylch y bygythiad a geir yn sgil sgamiau posib, yn arbennig y rheini a wneir gan alwadau ffôn niwsans a masnachu ar garreg drws. Yn yr 20 mlynedd nesaf, bydd awdurdodau lleol yn wynebu galwadau uwch gan boblogaeth hŷn uwch, sy'n byw'n hirach ac sy'n dioddef mwy o unigedd a namau gwybyddol a bydd y seiliau yr ydym wedi'u rhoi yn eu lle er mwyn helpu i warchod y gyfran gynyddol hon mewn cymdeithas yn 2017/18 yn sicrhau bod yr adran mewn lle da yn ystod y cyfnod hynod heriol hwn.

Yn rhan o'r prosiect Hwb-Sgamiau mae swyddogion wedi gweithredu cyfres o gynlluniau i wrthsefyll y tactegau a ddefnyddir gan droseddwr yn cynnwys defnyddio 'rhybuddion e-bost sgam' i rybuddio'r cyhoedd am y sgamiau seiber diweddaraf. Yna, caiff y

wybodaeth hon ei dosbarthu drwy'r wasg leol, gwefannau a chylchlythyrau a'i phostio ar dudalennau Twitter a Facebook Cyngor Sir Caerfyrddin. Yn ogystal, mae swyddogion wedi cwblhau **11** o gyflwyniadau i grwpiau cymunedol, wedi sefydlu **8** o siopau dros-dro mewn banciau ac wedi cymryd rhan mewn **3** 'Sioe Deithiol' mewn archfarchnadoedd lleol a Chanolfannau Byd Gwaith er mwyn lledaenu'r gair i drigolion lleol ar sut i fod yn fwy ymwybodol o sgamiau. Mae Swyddogion Safonau Masnach hefyd wedi bod mewn cysylltiad ac wedi cynnig cyngor i **105** o ddioddefwyr sgamiau yn Sir Gâr a gyfeiriwyd atom ni drwy'r prosiect ar lefel Genedlaethol.

Mae cael dull cyfun a chydweithredol o ymdrin â'r bygythiad o sgamiau yn ddymuniad clir gan yr adain gyda swyddogion yn trefnu rhaglenni hyfforddiant sydd wedi cael derbyniad da gyda'n partneriaid yn Heddlu Dyfed Powys a Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru. Mae **25** o Swyddogion Heddlu wedi'u hyfforddi ar ddeddfwriaeth Safonau Masnach sy'n ymwneud â Sgamiau a Throseddau Carreg Drws tra bod **20** o staff y Gwasanaeth Tân wedi'u hyfforddi ar FESS a'r ymateb mwyaf effeithiol i sgamiau.

Mae trosedd ar garreg drws yn fath o fasnachu ffug sy'n hollbresennol ei natur a gall adael perchnogion cartrefi yn wynebu dinistr ariannol, eu hyder yn deilchion a'u gallu i fyw'n annibynnol wedi'i danseilio'n ddifriol. Ynghyd â'r niwed a achosir i unigolion, darganfuwyd bod yr arian a wnaed o'r gweithredoedd hyn wedi ariannu gweithgareddau trosedd gyfundrefnol ac mae hyd yn oed wedi'i gysylltu â chaethwasiaeth fodern. Mae ein Swyddogion Safonau Masnach wedi edrych ar wrthsefyll hyn drwy sefydlu **54** o 'Barthau Dim Galw Heb Wahoddiad' ac **1** 'Pentref Dim Galw Heb Wahoddiad' gyda **2** Barth newydd yn y broses o gael eu sefydlu. Yn ogystal, mae

Swyddogion wedi gwneud **11** o ymweliadau i archwilio'r Parthau presennol ac maent yn ymroddedig i fynd ar ôl troseddwyd gan ddefnyddio'r holl adnoddau sydd ar gael. Gwneir hyn drwy ymweliadau diogelu, sicrwydd a chynghori, ynghyd ag ymchwiliadau, defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol a'r wasg i hysbysu'r cyhoedd am droseddwyd posib yn yr ardal ac erlyniadau yn erbyn troseddwyd yn cynnwys y gallu i gychwyn achosion atafaelu er mwyn diddymu asedau a rhoi iawndal i ddioddefwyr.

What does being Buy With Confidence Trading Standards Approved mean?

- Vetted and approved by Trading Standards
- Committed to operating in a legal, honest and fair way
- Criminal record checked (if going into homes)
- Qualified, experienced and fully insured
- Monitored to ensure a high level of customer service
- Advised on Trading Standards legislation

You can check whether a business is a Buy With Confidence member at:

buywithconfidence.gov.uk

Mae menter 'Prynu â Hyder' newydd yn y broses o gael ei chyflwyno yn 2018/19 a fydd yn galluogi i fasnachwyr a chwmnïau dibynadwy gael eu harchwilio a'u cymeradwyo gan ein swyddogion a'u rhoi ar gronfa ddata y gall y cyhoedd gael mynediad iddi. Bydd hyn yn rhoi mwy o hyder i'r cyhoedd ym masnachwyr Sir Gâr a bydd yn helpu i atal twyllwyr anghyfreithlon rhag ymgymryd â'u cynlluniau drygionus. Bydd ffi yn daladwy i'r Awdurdod gan bob masnachwr neu gwmni am gael eu rhoi ar y rhestr, a chalonogol yw gweld bod y diddordeb cychwynnol yn y cynllun yn gadarnhaol.

Mae'r rhaglen llythrennedd ariannol Synnwyr Arian a grëwyd gan Safonau Masnach Sir Gâr ac sydd wedi ennill gwobr, wedi dangos ein bod yn bwriadu gwarchod cenedlaethau'r sir yn y dyfodol drwy barhau i addysgu plant ysgol mewn pynciau hanfodol megis cyflogaeth, cyflogau, slipiau cyflog, treth incwm, cyllidebu, benthyca arian a hawliau defnyddwyr. Mae'r neges gwarchod defnyddwyr ac addysg ariannol sylweddol hon hefyd wedi'i chynllunio i ymdrin ag elfennau pwysig o Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd CA2 ac mae'r Rhwydwaith PSE bellach yn cael ei ddefnyddio gan bron i **70%** o'r holl ysgolion cynradd yn Sir Gâr.

Ystod ehangach

Mae e-sigarennau yn ddiwydiant sy'n tyfu ac mae Safonau Masnach yn ymroddedig i egluro ychydig o'r dryswch ynghylch y cynnyrch poblogaidd hwn. Mae gweithwyr ieuchyd proffesiynol yn derbyn yn gyffredinol bod 'vaping' yn ffordd fwy diogel o roi'r gorau i ysmegu oherwydd nid oes tybaco yn cael ei losgi, sy'n golygu nad oes unrhyw garsinogenau yn cael eu rhyddhau. Fodd bynnag, mae cadw pobl yn ddiogel yn Sir Gâr yn hanfodol er mwyn codi ymwybyddiaeth o'r gyfraith yn yr ardal hon er mwyn sicrhau mai dim ond cynnyrch sy'n cydymffurfio a gaiff eu gwerthu. Mae hi'n bwysig addysgu'r cyhoedd a busnesau fel ei gilydd drwy ddefnyddio'r wasg leol a'r cyfryngau cymdeithasol a drwy ymweld â manwerthwyr a gwerthwyr ar-lein e-hylifau i roi gwybod iddynt am eu gofynion. Mae e-sigarennau hefyd wedi bod yn faes lle'r ydym wedi gweld cynnyrch sy'n groes i nod masnach yn y farchnad gydag e-hylifau sy'n edrych ac yn blasu fel bwydydd a diodydd brand poblogaidd. Mae'r cynnyrch yma nid yn unig yn groes i nod masnach o bosib, ond gellid eu camgymryd yn rhwydd am ddioddydd plant a bydd yr adain yn parhau i fonitro'r maes gwaith hwn yn ofalus yn 2018/19.

Mae ein swyddogion wedi bod yn brysur hefyd gyda gwaith sy'n denu llai o sylw'r wasg a'r cyhoedd ond sy'n dal i fod yn bwysig i'r gymuned.

O'r **32** gwely haul a brofwyd ar gyfer cydymffurfiaeth â Safonau Ewropeaidd o ran allbwn uwchfioled, cyflwynwyd **5** o rybuddion. Canfuwyd bod y rhain i gyd (o'r un salon) yn cydymffurfio â'r Safonau ar ôl eu hail-brofi o fewn 48 awr. Mae **49** eiddo wedi'u harchwilio i sicrhau bod petroliwm yn cael ei storio'n ddiogel yn ein gorsafoedd petrol o amgylch Sir Gâr gyda **19** o drwyddedau Storio Petroliwm wedi'u rhoi yn Sir Gâr yn ystod 2017/18 gan gynhyrchu incwm o **£1,913**. Mae swyddogion wedi cynnal gwiriadau a chalibradau metroleg ar gyfer awdurdodau lleol eraill a'r sector preifat gan greu incwm. Cynhyrchwyd incwm pellach (**£3375**) drwy wneud gwaith fforensig ar gyfrifiaduron ar ran Gwasanaethau Safonau Masnach tri awdurdod lleol arall yng Nghymru.

Mae **20** trwydded i storio ffrwydrion cymysg yn Sir Gâr wedi'u rhoi yn 2017/18 hefyd, gan gynhyrchu incwm o **£2,571** i'r Awdurdod. Mae Swyddogion wedi archwilio **36** eiddo i sicrhau cydymffurfiaeth a diogelwch wrth storio tân gwyllt a chynnyrch cysylltiedig eraill, nid yn ystod cyfnod Guto Ffowc yn unig ond yn ogystal yn ystod gwyliau pwysig megis Nadolig, Diwali a'r Flwyddyn Newydd Tsieineaidd.

Ymchwiliadau ariannol a'r ddeddf enillion troseddu (POCA) 2002

Un o brif fanteision sefyllfa'r Adran yn ystod 2017/18 oedd y gwaith Ymchwiliadau Ariannol a wneir bellach gan ddefnyddio'r pwerau a roddwyd gan y Ddeddf Enillion Ariannol (POCA) 2002. Mae hyn wedi galluogi i'n swyddog Ymchwiliadau Ariannol pwrpasol ddefnyddio'i sgiliau i gynorthwyo'r broses ymchwilio a hefyd rhoi'r capasiti iddo i hawlio peth o'r enillion troseddu yn ôl ar ddiwedd achos cyfreithiol llwyddiannus. Mae'r gwaith hwn i atafaelu buddion troseddol, sy'n arbennig o amlwg mewn achosion o fasnachu twyllodrus a diogelwch cynnyrch, nid yn unig yn helpu i roi iawndal ariannol i ddioddefwyr y drosedd wreiddiol, ond mae hefyd yn gweld arian yn cael ei gyfeirio at yr Awdurdod Lleol,

gan helpu i ariannu prosiectau, rhaglenni a mentrau gorfodaeth yr Adain, yn y frwydr barhaus yn erbyn trosedd.

Er gwaetha'r amser a gymerwyd i bob achos ddod drwy'r system gyfreithiol, rydym eisoes wedi gweld £57,509 o arian wedi'i atafaelu wedi'i glustnodi i Gyngor Sir Caerfyrddin yn sgil **4** erlyniad llwyddiannus a chyda 7 achos pellach yn mynd drwy system y llys ar hyn o bryd a llawer mwy ar y cam ymchwilio, nid oes amheuaeth bod gwaith trylwyr ein swyddog wrth ymchwilio achosion o dwyll a thorri diogelwch cynnyrch yn dod â buddion da i'r Adran.

Adain iechyd anifeiliaid

Os cewch gipolwg ar bapur newydd neu os gwylwch y newyddion diweddaraf ar y teledu, fe welwch yn syth y flaenoriaeth a roddir i straeon ynghylch iechyd a lles anifeiliaid. Mae cariad a pharch at anifeiliaid yn rhywbeth dwfn a chlr yn ein hysbryd cenedlaethol. Felly, mae swyddogion Iechyd Anifeiliaid yn sylweddoli'r rôl bwysig y maent yn ei chwarae wrth warchod anifeiliaid yn Sir Gâr ynghyd â sicrhau y cynhelir safonau lles anifeiliaid a mesurau rheoli afiechydon ar ffermydd ac ym mhob eiddo cysylltiedig arall.

Yn 2017/18, bu'r swyddogion yn chwarae rôl bwysig wrth orfodi'r rheoliadau sy'n rheoli symudiadau anifeiliaid ynghyd â chynghori ffermwyr ar sut orau i warchod a gofalu am eu da byw. Er mwyn cyflawni hyn, mae **176** o ymweliadau gorfodaeth wedi'u gwneud i ffermydd dros y flwyddyn ddiwethaf tra bod Swyddogion Iechyd Anifeiliaid hefyd wedi ymgymryd â **134** o ymchwiliadau o farchnadoedd, lladd-dai, canolfannau casglu, caeau sioeau ac unedau ffermio risg uchel. Mae gwybodaeth yn cael ei chasglu, ei hasesu a'i chofnodi ym mhob un o'r ymweliadau hyn

gan wreiddio diwylliant sy'n cael ei arwain gan wybodaeth ar draws yr adain sy'n hanfodol wrth sicrhau y gall y gwasanaeth dargedu'n strategol lle mae gwir angen ei ymdrechion.

Derbyniodd yr adain Iechyd Anifeiliaid **325** o geisiadau gwasanaeth gan y cyhoedd yn gyffredinol ac asiantaethau perthnasol yn 2017/18 gyda **317 (97.5%)** wedi'u gweithredu o fewn 10 diwrnod gwaith. Cwblhawyd **68** o ymyraethau critigol lle'r oedd angen ymateb ar unwaith i sicrhau diogelwch y cyhoedd.

Mae ymroddiad ein swyddogion i achosion o greulondeb a chamdriniaeth anifeiliaid i'w weld yn amlwg yn y ffaith bod **3** erlyniad llwyddiannus wedi'u gwneud gan yr adain gyda **5** achos troseddol pellach ar waith ar hyn o bryd. Derbyniwyd **35** cwyn ynghylch anifeiliaid yn dioddef yn yr adain gyda 100% wedi'u hymchwilio o fewn 1 diwrnod gwaith. Mae rhai ymgyrchoedd achub proffil uchel wedi'u gwneud gan ein staff hefyd er mwyn cynorthwyo anifeiliaid sydd mewn trallod ac mae'r gwaith hwn yn magu hyder y cyhoedd ac yn dangos yr eithafion y mae ein swyddogion yn fodlon mynd iddynt er mwyn gwarchod anifeiliaid yn Sir Gâr.

Mae taclo'r broblem bridio cŵn yn anghyfreithlon wedi bod yn bryder mawr yn yr adain yn ystod y flwyddyn, a thrwy waith caled ein staff, mae **15** o fridwyr cŵn newydd wedi'u datgelu a'u cynnwys yn y drefn drwyddedu bresennol dros gyfnod 2017/18. Mae hyn wedi cynhyrchu incwm cychwynnol o **£7,247** i'r Awdurdod gyda ffioedd pellach i'w cynhyrchu ar sail flynyddol gan fod y bridwyr hyn bellach yn rhan o'n system drwyddedu. Mae budd ychwanegol i'r gwaith o gynyddu hyder y cyhoedd a defnyddwyr ynghylch cyfreithlondeb a moeseg y diwydiant bridio

cŵn yn Sir Gâr yn enwedig yn sgil 'Lucy's Law' sydd wedi'i drafod yn helaeth ac sydd ar fin dod allan, a fydd yn cyflwyno rheoliadau mwy caeth i'r sector. Mae hyn yn rhywbeth y mae'r adain wedi'i pharatoi'n dda ar ei gyfer ac ar hyn o bryd, mae ein swyddogion yn gweithio ar nifer o achosion troseddol posib i helpu i wrthsefyll y bobl hynny sy'n meddwl y gallent osgoi'r cyfreithiau presennol yn y diwydiant proffidiol hwn a rhoi iechyd a lles cŵn a'r cyhoedd mewn perygl.

Mae trefn drwyddedu'r Adain Iechyd Anifeiliaid wedi gweld **82** o Drwyddedau Bridio Cŵn, **54** o Drwyddedau Llety Anifeiliaid, **13** o Drwyddedau Sefydliadau Marchogaeth, **8** o Drwyddedau Siopau Anifeiliaid Anwes a **1** Drwydded Anifeiliaid Gwyllt Peryglus yn cael eu rhoi yn 2017/18. Mae hyn wedi cynhyrchu cyfanswm cronnus o **£48,383** i'r Awdurdod. Mae'r holl drwyddedau sydd wedi'u rhoi yn gofyn am o leiaf un ymweliad ymchwiliad gan swyddogion i ganfod a yw'r eiddo a'r ymgeisydd yn addas i ddal trwydded gyda 165 o ymweliadau ymchwiliad trwyddedu wedi'u gwneud gan ein swyddogion yn 2017/18.

Yr adain drwyddedu

Caiff busnesau trwyddedig sy'n dymuno gweithredu yn y DU eu rheoleiddio o dan nifer o ddarnau gwahanol o ddeddfwriaeth ac mae'r dull tameidiog hwn o reoleiddio yn her fawr i fusnesau newydd a rhai presennol. Mae cangen Trwyddedu Cyngor Sir Caerfyrddin yn ceisio taro cydbwysedd drwy'r amser gan geisio gwneud y broses mor rhwydd i fusnesau â phosib gan sicrhau bod y cyhoedd yn derbyn lefelau rhagorol o warchodaeth ar yr un pryd.

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi crynodeb o'r gwaith a wnaed yn 2017/18 gan y tîm bach a diwyd sydd yn gweinyddu ac yn gorfodi ymhell dros 2,000 o drwyddedau.

Trwyddedu tacsis a cherbydau hurio preifat

Mae gan yr adain gyfrifoldeb clir i sicrhau bod tacsis a cherbydau hurio preifat yn Sir Gâr yn cael eu gweithredu mewn modd proffesiynol a bod y safonau cywir o ddiogelwch a chysur wedi'u bodloni gan yr holl yrwyr, cerbydau a gweithredwyr trwyddedig. Cydnabyddir mai'r rheini a drwyddedir gan yr adain yw'r darparwyr trafndiaeth mwyaf ar gyfer yr economi nos yn y sir ac mae trwyddedu diogel a monitro gyrwyr a cherbydau trwyddedig yn cyfrannu'n sylweddol i ddiogelwch y cyhoedd sy'n teithio yn ystod yr adegau hyn.

Rhoddir sylw penodol i sicrhau bod pob deilydd trwydded yn Sir Gâr yn 'addas a phriodol' i ddal trwydded gyda'r holl

ymgeiswyr y cael datgeliad cofnodion troseddol (DBS) i wirio a oes unrhyw gofnod troseddol yn bresennol. Rhaid i ymgeiswyr basio prawf cynhwysfawr, prawf gwybodaeth cerbyd Hacni a/neu hurio preifat, bod â gwybodaeth am y gyfraith ynghylch eu gwaith a bod yn gyfarwydd â'r ardal leol. Cyn rhoi trwyddedau cerbydau, cynhelir archwiliadau ar y safle er mwyn sicrhau bod y cerbyd yn bodloni safonau MOT a bod meini prawf penodol eraill wedi'u bodloni fel y'u nodir yn yr amodau trwyddedu cyfredol. Cynhelir gwaith gorfodaeth rhagweithiol pellach gydag archwiliadau ar y stryd, ymchwiliadau ac ymweliadau â safleoedd gweithredwyr i sicrhau cydymffurfiaeth â gofynion cyfreithiol ac amodau trwyddedau gan sicrhau cysur,

diogelwch ac ymddangosiad yr holl gerbydau.

Yn ystod blwyddyn ariannol 2017/18 fe wnaeth yr adain brosesu a rhoi:

- **579** Trwydded Gyrwyr Deuol
- **366** Trwydded Cerbyd Hacni
- **112** Trwydded Cerbyd Hurio Preifat
- **36** Trwydded Gweithredwyr Hurio Preifat

Yn ogystal, ymgymherodd y swyddogion â:

- **338** o wiriadau cerbydau ac archwilio
- **36** eiddo Gweithredwr Hurio Preifat.

Mae'r meysydd y mae ein swyddogion yn eu gwirio ar gerbydau yn cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i: teiars, brêcs, llywio, goleuadau, cyflwr mewnol, cyflwr corff y cerbyd, tystysgrif yswiriant, bathodynau gyrwyr a cherbydau, mesuryddion (Cerbydau Hacni), diffoddwr tân ac offer cymorth cyntaf, platiau cefn a drysau, sticeri ffenestr flaen a ffenestr gefn.

Bydd swyddogion yn cymryd camau yn erbyn gyrwyr cerbydau sydd yn: masnachu'n anghyfreithlon am deithiau hurio, gyrru heb yswiriant dilyd, peidio â chychwyn y mesurydd ar ddechrau siwrnai (Cerbydau Hacni), peidio â gwisgo neu arddangos yn amlwg eu bathodyn, sefyll neu aros ar safleoedd cerbydau Hacni (Gweithredwyr Hurio Preifat), rhwystro neu beidio â chydymffurfio â chais a wnaed gan Swyddogion Awdurdodedig neu'r Heddlu, peidio â chludo cŵn tywys, peidio ag adrodd am ddifrod damwain i'r gwasanaeth trwyddedu, peidio ag adrodd euogfarnau a materion cysylltiedig eraill.

Yn sgil ein hymrwymiad i ddiogelwch y cyhoedd fe wnaethom atal **88** o Drwyddedau Cerbydau ac atal **28** o yrwyr yn 2017/18 tra bod **44** o ddeiliaid/ymgeiswyr trwyddedau wedi'u gorchymyn i ymddangos gerbron y Pwyllgor Trwyddedu i gael penderfyniad pellach.

Prosiectau a diwygio

Yn ystod 2017/18, cychwynnodd yr adain brosiect Hyfforddiant Diogelu i Yrwyr Tacsis yn Sir Gâr. Mae hwn yn gynllun ar y cyd rhwng y Cyngor a Heddlu Dyfed-Powys gyda **19** o sesiynau hyfforddiant gwahanol wedi'u trefnu a **474** o Yrwyr Tacsis wedi'u hyfforddi. Bydd y prosiect hwn yn parhau drwy gydol 2018/19 a bydd y mesurau diogelu ychwanegol hyn yn help i sicrhau bod y cyhoedd sy'n teithio yn Sir Gâr yn derbyn safonau diogelwch a gofal hyd yn oed yn uwch. Wrth i Lywodraeth Cymru baratoi i ddiwygio'r gyfraith tacsî a cherbydau hurio preifat yn llwyr yn y dyfodol agos, mae'r adain wedi'i pharatoi'n dda i barhau i warchod trigolion Sir Gâr yn y maes hynod bwysig hwn.

Trwyddedu alcohol ac adloniant

Mae Adran Drwyddedu Cyngor Sir Caerfyrddin wedi'i hymrwymo i annog economi trwyddedig dydd a nos ffyniannus er mwyn rhoi budd i'r sir gyfan ond bydd bob amser yn gwrthod goddef yr eiddo hynny y mae eu gweithgareddau yn amharu ar safon bywyd ein trigolion lleol a'n busnesau.

Mae Trwyddedu Alcohol ac Adloniant yn ymdrin ag ystod o drwyddedau a awdurdodiadau o dan nifer o wahanol gyfreithiau gyda phrif swyddogaethau'r adain yn dod o dan Ddeddf Trwyddedu 2003, deddfwriaeth sy'n ceisio rheoli gwerthiant alcohol, darparu adloniant a bwyd a diod poeth yn hwyr yn y nos. Elfennau eraill sy'n dod o dan y ddeddfwriaeth hon yw neuaddau pentref, canolfannau cymunedol a neuaddau ysgolion sy'n cynnal digwyddiadau.

Mae'r adain yn awdurdodi **869** o Drwyddedau Eiddo a **74** o Dystysgrifau Eiddo Clwb ledled Sir Gâr ac mae **887** o'r eiddo a'r clybiau trwyddedig hyn yn talu ffi flynyddol a weinyddir ac a fonitir gan yr adran. Yn wir, rhoddwyd **44** o rybuddion atal trwyddedau am beidio â thalu'r taliad hwn yn 2017/18.

Dros y flwyddyn, cynhaliodd ein swyddogion **154** o ymchwiliadau ac ymweliadau eiddo gyda **272** o geisiadau am drwyddedau wedi'u penderfynu gan yr adain, gyda **7** o'r rhain wedi'u cyflwyno gerbron yr is-bwyllgor i'w penderfynu. Gweler dadansoddiad o'r ceisiadau y deliodd yr adain â hwy isod.

- **20** Mân Amrywiadau i Drwyddedau Eiddo / Tystysgrifau Clybiau
- **33** Trwydded Eiddo wedi'u caniatáu
- **65** Trwydded Eiddo wedi'u trosglwyddo
- **12** Trwydded Eiddo wedi'u hamrywio
- **138** Trwydded Goruchwyliwr Eiddo Dynodedig wedi'u hamrywio
- **1** Tystysgrif Eiddo Clwb wedi'i hamrywio
- **2** Cais Eithriad DPS Eiddo Cymunedol **1** Cais Dosbarthiad Ffilm

Mae'n gwbl glir bod y gwaith cyfrifol a chydwybodol hwn yn gwella bywiogrwydd Sir Gâr yn fawr drwy gydol y dydd ac ymhell i'r oriau mân, gan helpu i gefnogi economi nos y rhanbarth a sicrhau diogelwch y cyhoedd a'r trigolion bob amser hefyd.

Digwyddiadau dros dro

Mae'r adain hefyd yn prosesu hysbysiadau digwyddiad dros dro sy'n cael eu defnyddio i awdurdodi amrywiaeth eang o ddigwyddiadau ledled y sir.

Mae hysbysiadau digwyddiad dros dro yn gyfleuster o dan Ddeddf Trwyddedu 2003 lle gall pobl roi rhybudd i'r cyngor sy'n nodi y byddant yn gweini alcohol, yn darparu adloniant wedi'i reoleiddio neu'r ddau beth ar adeg benodol. Nid yw'n gais na'n hawlen, ond mae terfynau caeth o ran nifer yr hysbysiadau digwyddiad dros dro y gall rhywun eu cyflwyno,

am ba mor hir y gall y digwyddiad bara a nifer y bobl a all fynychu. Yn ogystal, gall yr Heddlu neu lechyd yr Amgylchedd gyflwyno rhybudd gwrthwynebiad a fyddai'n arwain at wrandawriad o'r Pwyllgor Trwyddedu i bennu a all gweithgareddau trwyddedig ddigwydd yn y digwyddiad, felly gall fod yn broses gymhleth iawn.

Yn ystod y flwyddyn, proseswyd **428** o Rybuddion Digwyddiad Dros Dro a oedd yn cynnwys **319** o rai Safonol a **109** o rai Hwyr.

Gamblo, loteriau a chasgliadau

Mae'r adain yn trwyddedu cyfleusterau Gamblo o dan Ddeddf Gamblo 2005 hefyd, sy'n cynnwys bwcis, arcedau adloniant a chasinos yn ogystal â thrwyddedau a chaniatadau ar gyfer loteriau a drefnir yn Sir Gâr.

Yn 2017/18, fe wnaeth yr adain weinyddu **330** o Loteriau sydd oll yn gofyn am brosesu ffioedd blynyddol a chynnig cofrestriadau blynyddol. Rheoleiddiwyd **72** o weithgareddau yn ymwneud â Gamblo, y mae **27** ohonynt yn seiliedig mewn eiddo. Mae'r rhain yn cynnwys siopau betio, unedau Traciau Rasio Ceffylau, Neuaddau Bingo ac

Arcedau Adloniant. Ymgwymerodd ein swyddogion â **27** o Ymchwiliadau Eiddo Gamblo yn 2017/18. Mae'r adain hon hefyd yn gweinyddu nifer mawr o geisiadau am ganiatâd i leoli peiriannau hapchwarae mewn safleoedd trwyddedig. Mae **186** o rybuddion Eiddo Trwyddedig Peiriant Gamblo ar waith yn Sir Gâr ar hyn o bryd, gyda **14** wedi'u gwneud o'r newydd yn 2017-18 a **10** wedi dod i ben yn ystod y cyfnod hwn.

Mae Deddf Gamblo 2005 hefyd yn ei gwneud hi'n ofynnol i awdurdodau adolygu eu Polisiâu Gamblo bob 3 blynedd ac ymgwymerwyd â phroses ymgynghori statudol rhwng Ebrill a Mehefin eleni. Fe wnaeth yr awdurdod drefnu cyfarfod gyda'r tri awdurdod trwyddedu arall yn ardal Dyfed-Powys a gweithio ar y cyd ag ymgynghorwyr Polisi'r Comisiwn Gamblo gyda'r bwriad o gydweithio yn y dyfodol yn ystod prosesau adolygu. Yng ngoleuni'r gwaith hwn, rydym wedi paratoi dogfen Polisi Gamblo sydd wedi'i hadolygu'n llwyr a gaiff ei hystyried gan nifer o bwyllgorau cyn ei chyflwyno gerbron y cyngor llawn ym mis Rhagfyr. Mae'r gwaith hwn wedi'n galluogi i gymryd rôl arweiniol yn

yr ardal hon gyda'r ddogfen bolisi yn cael ei defnyddio fel sail i ymgynghoriadau gan y tri awdurdod trwyddedu arall yn Nyfed-Powys.

Mae agwedd arall ar waith yr adain yn gweld staff yn ymdrin â'r rheini sy'n dymuno sefydlu casgliadau stryd a drws i ddrws elusenol dan awdurdodaeth Deddf Casgliadau Drws i Ddrws 1939. Rhoddodd ein swyddogion **93** o Drwyddedau Casgliadau Stryd a **48** o Drwyddedau Casgliadau Drws i Ddrws yn 2017-18 yn ogystal â rhoi **59** o Drwyddedau Masnachu ar y Stryd i'r rheini sy'n dymuno defnyddio strydoedd y sir ar gyfer gweithgareddau masnachu.

Cwynion ac erlyniadau

Er bod cwynion fel arfer yn cael eu datrys drwy gysylltu â'r deilydd trwydded perthnasol, mewn sefyllfa lle mae tystiolaeth am y gŵyn ac na cheir datrysiad boddhaol, mae'n bosibl y bydd camau gorfodaeth ffurfiol yn angenrheidiol.

Ym mis Mehefin 2017, yn sgil gwaith yr adain, gwelwyd casglwr elusen ffug yn cael ei erlyn yn llwyddiannus gan ei fod wedi dechrau gwisgo iwniform filwrol ffug a sefyll wrth ymyl merlyn Shetland er mwyn twyllo'r cyhoedd. Gorchmynnwyd y dyn i dalu £5,000

mewn costau ac roedd yr stori'n amlwg yn y wasg leol a chyhoeddus.

Ar hyn o bryd, mae'r adain yn gweithio ar erlyniad arall yn Llys y Goron yn ymwneud â dau ddyn wedi gwisgo fel Siôn Corn a'i gorrach cyfeillachgar a honnai eu bod yn casglu arian i'r elusen Mind. Mewn gwirionedd, roedd y dynion hyn yn cadw'r arian iddyn nhw eu hunain a bydd gwaith ein swyddogion yn helpu i sicrhau na fydd y Siôn Corn drwg hwn yn twyllo pobl yn Sir Gâr eto ar frys.

Prosiectau a chynlluniau

Gan adeiladu ar y gwaith diogelu ar gyfer gyrwyr Tacsis a wnaed yn 2017/18, rydym yn gweithio gyda'r Heddlu, Awdurdod y Diwydiant Diogelwch a'r Comisiwn Gamblo i ddatblygu sesiwn hyfforddiant addas i bobl sy'n gweithio yn yr economi nos. Mae'r Heddlu yn awyddus i ehangu'r prosiect i gynnwys holl ardal y llw ac mae cynrychiolwyr o holl awdurdodau lleol Dyfed-Powys bellach yn cymryd rhan yn y prosiect. Gall yr hyfforddiant diogelu hwn ar gyfer dalwyr trwyddedau a'u staff helpu i adnabod ymddygiad gwrthgymdeithasol yn gynnar a drwy weithio'n agos â pherchnogion lleoliadau, staff drws a'r gwasanaethau brys gallwn helpu i sicrhau bod Sir Gâr yn lle deniadol, croesawgar a diogel i fod gyda'r nos.

Un o uchafbwyntiau'r flwyddyn oedd Wythnos Trwyddedu Genedlaethol, wythnos genedlaethol i godi ymwybyddiaeth a hyrwyddwyd gan y Sefydliad Trwyddedu (IOL). Eleni, fe wnaethom drefnu i ymweld ag eiddo trwyddedig ar y cyd â'r Heddlu a chynrychiolydd lleol Awdurdod y Diwydiant Diogelwch er mwyn dosbarthu gwybodaeth i ddalwyr trwyddedau ynghylch gofynion trwyddedu Goruchwylwyr Drysau. Hefyd, fe wnaethom wiriadau cydymffurfiaeth tacsis ar y cyd â swyddogion trafniadaeth ysgolion a chafodd ffilm fer yn rhoi gwybodaeth ynghylch trwyddedu, a gynhyrchwyd gan yr adain, ei chynnwys yn neunyddiau cyhoeddusurwydd yr IOL i'r digwyddiad. Yn sgil safon uchel y fideo hwn, bu Cyngor Stockton on Tees mewn cysylltiad â ni am eu bod am

ddefnyddio fersiwn wedi'i ail-frandio o'r fideo ar gyfer eu dibenion trwyddedu eu hunain.

Ar y cyd â swyddfa'r wasg yr Awdurdod, mae'r Adain Drwyddedu hefyd wedi cynhyrchu nifer o ffilmiau fideo byr dwyieithog yn rhoi canllawiau i'r rheini sy'n dymuno cynnal digwyddiadau, yn enwedig ynghylch pa awdurdodiadau sydd eu hangen a sut i wneud cais amdanynt. Mae'r rhain ar gael ar ein gwefan trwyddedu ac maen nhw'n dangos ein hymrwymiad i fod yn hygyrch ac yn agored i fusnesau drwy gydol ein gwaith.

Law yn llaw â'r gwaith trwyddedu a amlinellir uchod, yn ystod 2018/19 byddwn yn gweld prosiectau newydd yn cael eu cynnal mewn rhai meysydd pwysig. Yn dilyn ymarferiad ymgynghori a gynhaliwyd rhwng Ebrill a Mehefin 2018, mae'r adain wedi paratoi adroddiad pwyllgor a dogfen Polisi Trwyddedu ddiwygiedig yn argymhell mabwysiadu Asesiad Effaith Gronnus ar gyfer Heol Awst, Caerfyrddin. Caiff yr adroddiad ei drafod mewn amrywiol bwyllgorau cyn cael ei ystyried gan y cyngor llawn ym mis Rhagfyr.

Wedi derbyn sawl cais i ddosbarthu ffilmiau i'w dangos i'r cyhoedd, ar hyn o bryd rydym yn paratoi adroddiad sy'n nodi ein proses i benderfynu ar geisiadau o'r fath. Ar y cyd â hyn, rydym wedi cynnig yn y ddogfen Polisi Trwyddedu ddiwygiedig y gellir dirprwyo'r penderfyniadau hyn i is-bwyllgorau neu swyddogion Trwyddedu yn y dyfodol.

Mae'r Adain Materion Defnyddwyr a Busnes wedi'i hymrwymo i sicrhau y gwneir ei holl waith gan ystyried y Strategaeth Gorfforaethol a dyheadau'r Cyngor ar gyfer dyfodol Sir Gâr, yn benodol y dymuniad i greu mwy o dwf economaidd, cefnogi'r nifer cynyddol o bobl hyn i gynnal eu hurddas a'u hannibyniaeth yn ystod eu blynyddoedd olaf, cefnogi'r cynllun 'Heneiddio'n Dda' yn Sir Gâr, hyrwyddo'r Gymraeg a'r diwylliant Cymreig a'r dymuniad cyffredinol i adeiladu 'Cyngor Gwell' a gwneud y defnydd gorau o'n hadnoddau.